

Rapport från expertgruppen och kommittén för trädgårdsprodukter den 24 april 2018

Expertgruppen för delegerade akter

1. Trädgårdsprodukter

1.1 Effekterna av det ryska importstoppet

Till och med april 2018 under den senaste förordningen har knappt 99 000 ton återtagits från marknaden, till en kostnad av närmare 33 miljoner euro. Italien har använt 100% av sin tilldelning, följd av Spanien (98%), Grekland (84%), Cypern (83%) och Portugal (66%). Andra medlemsländer har använt en mycket liten del av sin tilldelning. Framförallt är det persikor och nektariner som har återtagits under senaste regleringen. Polen har inte använt särskilt mycket av dessa medel.

Den totala mängden produkter som har återtagits från marknaden sedan det ryska importstoppet startade under 2014 är nu 1 731 671 ton till en total kostnad av ca 500 miljoner euro. Totalt sett är det främst äpplen och päron som har återtagits (54%) och därefter grönsaker med 17%. Även stora volymer av citrusfrukter, persikor och nektariner har återtagits. De största stödmottagarna är Polen (främst äpplen), Spanien, Italien och Grekland.

Ett land uttryckte åter igen att de vill att stödet på grund av det ryska importstoppet fortsätter med motiveringen att de 2012 exporterade betydligt större volymer till Ryssland än vad som sker idag. KOM gjorde åter igen klart att det inte kommer att bli någon förlängning av åtgärderna och anser att detta exceptionella stöd i så fall riskerar att bli en konkurrerande åtgärd med PO-stödet. Ingen förlängning kommer att ske.

1.2 Erkännandekriterier producentorganisationer

KOM presenterade en översikt som visar vilket lägsta antal medlemmar samt minsta värde av marknadsförd produktion (VMP) som gäller i olika länder. Syftet med presentationen är att informera då en MS har frågat KOM om de kan få denna information. I en äldre förordning (1432/2003) fanns en lägsta reglering med 100 000 euro, 5 medlemmar. Förordningen tillät att MS kunde sätta högre gränser om de ville. Den typen av flexibilitet ska finnas även i fortsättningen. Från och med den nya förordningen 2007 fick MS helt möjlighet att bestämma själva. Flera MS sa att informationen i presentationen inte stämmer. MS ombads skicka in uppdaterad information om den inte överensstämmer med det som anges i presentationen.

Informationen i KOM:s presentation överensstämde inte med gällande regler i Sverige vilket innebär att Jordbruksverket kommer att skicka den korrekta informationen till KOM. För svenska PO gäller att de måste ha minst fem medlemmar som odlar frukt eller grönsaker som organisationen är erkänd för och dess avsättningsbara produktion av godkända produkter måste uppgå till minst en miljon kronor per år.

1.3 Kvalitetsnormer

KOM inledde med att betona att kvalitetsnormerna kommer att diskuteras i juni men man vill genom denna presentation förbereda inför den kommande diskussionen. Under mars har man haft en publik konsultation under ”better regulation portal” och en del kommentarer har kommit in. Arbetet kommer att börja med den delegerade akten. Den slutgiltiga versionen ligger på ”better regulation portal”.

Fyra förändringsförslag för anpassning till UNECEs standard togs upp för diskussion (se KOM:s dokument utskickat 20 april inför mötet ”point 1.3_Marketing standard GREX 24 April”).

1. Regler för märkning av namn på sorter gällande citrusfrukter

KOM har bestämt sig för att ta bort den föreslagna fotnoten om att en varus namn får vara ett varumärke. Anledningen är att syftet med förändringar i kvalitetsnormerna är anpassning till normerna i FNECE och listan som fotnoten refererar till är ännu inte uppdaterad hos FNECE. Alltså kommer inget tillägg att göras förrän FNECE-listan har uppdaterats. Ett land protesterade mot detta och sa att de ansåg att skrivningarna ska behållas. Ett annat land sa att om det ska tas bort ska det klargöras med DGSante. Ytterligare ett land tackade KOM för att de vill ta bort kopplingen till listan och sa att det inte är lämpligt att hänvisa till en lista som ännu inte är färdig hos FNECE. KOM svarade att frågan om anpassningar till FNECEs normer kommer att tas upp igen i oktober.

2. Regler för märkning gällande handelsmässiga upplysningar

KOM har bestämt sig för att stryka texten om att kemiska substanser som använts efter skörd ska anges.

3. Regler gällande presentation

KOM har bestämt sig för att behålla den föreslagna texten om att enhetlighet i storlek inte ska krävas för blandningar av äpplen, citrus, sallat och endiver, päron, paprika och tomater. Skrivningen finns inte i alla FN:s normer idag men KOM vill ändå behålla skrivningen för att det gör normerna lättare att tillämpa. Ett land sa att de anser att detta är helt ok om syftet är att klargöra.

4. Regler angående märkning av förpackningar

KOM har bestämt sig för att behålla förslaget att lägga till en fotnot för förtydligande om märkning av förpackningar. KOM förklarade att innebörden av förslaget till skrivning är att märkning får ske i det sista ledet genom att återförsäljaren märker de slutgiltiga förpackningarna. Om köparen kan ta upp en

produkt ur en låda måste den produkten vara korrekt märkt. Däremot längre upp i kedjan där hela lådor säljs behöver inte den individuella produkten vara märkt. Märkningen av den individuella produkten sker i det sista försäljningssteget. KOM uppmärksammade vidare att flera MS hävdade att detta inte är korrekt sett till artikel 5 i genomförandeförordning 2011/543 men att man har konsulterat specialister som anger att det fungerar som så på marknaden att återförsäljaren märker de slutgiltiga förpackningarna.

Ett land sa att de inte är emot förslaget men anser att hos återförsäljaren måste allt märkas ordentligt.

Ett annat land vill att texten omformuleras då man anser att innebörden är otydlig.

KOM svarade att det inte är troligt att det finns tid och möjlighet till ytterligare förändringar i dessa skrivningar.

Röta hos kiwi

KOM nämnde även att röta hos kiwi har diskuterats i FN och i Codex och att det är en känslig fråga som kommer att gå via rådet. Experter ska diskutera detta i FNECE nästa vecka. EU:s position är att extra-klass frukt av kiwi bör få tolerans 0%. Syftet är att det ska finnas en skillnad mellan klass extra och klass 1. Det har även förekommit ett förslag om att toleransen vid import ska vara 0% medan den ska vara högre för export. KOM anser att det skulle kunna innebära problem om kiwi importeras till ett land, får lite röta och måste märkas om innan de exporteras igen. Detta skulle gå emot syftet med reglerna att stödja och facilitera handel så därför är KOM emot det förslaget.

Utvärdering

KOM har tagit fram en roadmap inför en utvärdering av handelsnormerna. Utvärderingen kommer att utvärdera alla handelsnormer, inte bara för frukt och grönsaker.

Ursprungsmärkning

KOM gick igenom ett antal exempel på undantag från kravet i artikel 76.1 i 2013/1308 om att alla frukter och grönsaker som säljs färska ska vara märkta med ursprung. Lista över alla undantag finns under artikel 4.1 i 2011/543. Anledningen till att KOM tar upp detta är en fråga från ett MS om vad som gäller för frukt och grönsaker som genomgått trimning eller skärning eller säljs som "kitchen ready". KOM vill att MS inför nästa möte den 19 juni funderar över hur dessa undantag tillämpas i respektive land. KOM nämnde att när det exempelvis gäller skurna morötter är experterna ganska överens om att undantaget inte ska gälla. När det gäller blandningar av frukter är det kanske inte möjligt att skriva ut samtliga länder utan istället används ursprungsmärkningen EU-frukt eller Inte EU-frukt. Frågeställningar som nämndes var bland annat; Vad händer om man tillsatt tex ost i en påse med sallad? Gäller undantaget om märkning av ursprung då? Torkade frukter och nötter som inte är kvar i sitt skal?

Näst sista bilden visar en låda fylld med zucchini, KOM bad MS fundera inför nästa möte om vi skulle välja att tillämpa UNECE eller allmänna handelsnormen i ett sådant fall?

1.3 Delegerade akten och genomförandeförordningen

KOM gjorde en mycket översiktliga presentation av den senaste versionen av dokumenten. Diskussionen av de båda förordningarna hölls gemensamt. Några sena ändringar skickades ut den 23 april. Jämfört med den version som yttrandet bygger på finns en ändring i punkt 10 i 2017/891. Det är artikel 57 i 2017/891 som har ändrats med avseende på hänvisning till artikel 21 i 2017/892 med anledning av att den artikeln i sin tur har ändrats. Detta är i stort sett en redaktionell ändring. Jordbruksverket har inga särskilda synpunkter på förändringen.

Dokumentet har legat ute för publik konsultation 28 feb - 28 mars. En del kommentarer för klargörande har inkommit. Röstning ska ske under innevarande möte och sen går akten vidare till rådet och parlamentet. KOM sa att båda akterna kan förväntas träda i kraft under andra halvan av juli.

Därefter följde en diskussion om möjligheten i bilaga III till 2017/891 att få stöd till kostnader för fytosanitära protokoll. Två länder sa att det är viktigt att klargöra att det inte finns några problem med att få ersättning för dessa konsultationer. Ett land frågade på vilket vis kostnader för fytosanitära protokoll utgör en krisåtgärd. Ett annat land sa att de hellre skulle se att detta hanteras i den juridiska texten än i bilagorna. KOM svarade att möjligheten att få stöd för dessa kostnader har diskuterats mycket med deras juridiska stöd och att man försökt få in skrivningar om detta i den juridiska texten men att det inte varit möjligt. Som krisåtgärd är det kopplat till åtgärder för diversifiering och stabilisering av marknader vilket är reglerat i rådsförordningen artikel 33.3 c. KOM svarade även att det finns en tydlig begränsning som limiterar möjligheten för återbetalning av tredje lands expenser. Om en expert från ett tredje land kommer för att inspektera hur hanteringen av fytosanitära kontroller sker i PO-landet får dennes kostnader ersättas om fakturan går till PO.

Kommittén för trädgårdsprodukter

1 Frågor som kan gå till omröstning

1.1 Röstning om 2017/892 (genomförandeförordningen)

Kommittén röstade om genomförandeförordningen. Förslaget antogs.

2. Trädgårdsprodukter

2.1 Konsumtion av frukt och grönsaker i EU

Vid föregående möte presenterade KOM statistik över konsumtion av frukt och grönsaker i EU. Rekommenderad konsumtion är 400 g/dag och person och 5 portioner

per dag. Det har på senare år pågått en negativ trend med minskande konsumtion. Förutom hälsorisker utgör detta även en risk för frukt och grönsakssektorn inom EU. KOM framhöll återigen att det är viktigt att arbeta för att öka konsumtionen av frukt och grönsaker och hade bätt Polen och Spanien att ge var sin presentation om hur de arbetar med att öka konsumtionen av frukt och grönsaker. Länderna presenterade bland annat hur de arbetar med skolfruktsprogrammet men även andra initiativ för att öka konsumtionen. Presentationerna kommer att läggas upp på Circabc.

KOM vill att samtliga MS ska jobba för ökad konsumtion av frukt och grönsaker och frågar efter volentärer för att ge presentationer om detta under nästa möte.

2.2 Marknadssituationen för frukt och grönsaker

När det gäller äpplen har det varit en gynnsam marknad efter föregående års frost. 19% lägre lager jämfört med referensperioden. Priserna är därför 30-40% högre. Äppelpriserna är på väg upp i april. Förväntningen var att importen till EU skulle vara större än normalt eftersom vi inte har så stor tillgång själva men hittills har man inte sett den effekten.

När det gäller tomater konkurrerar i år länder i södra delarna av EU med Belgien, Polen och Rumänien i produktionen eftersom det var så kallt i södra Europa i början av året. I vår har det varit en hel del frost i Polen under perioden 15 mars-20 april, det kommer att visa sig längre fram hur det har påverkat äppelproduktionen. Även nektariner och persikor kan ha påverkats. På grund av liten produktion av citrus ligger priset för närvarande över historiska maxima. För tomater var 2017 ett exceptionellt år. Nu ser vi en betydlig sänkning av priset, sydligt belägna länder har riktigt dåliga priser just nu. Nordligare länder som NL, BE, PL har förbättrat sin produktion genom tekniska parametrar som exempelvis bra ljus och konkurrerar framgångsrikt med de traditionella producentländerna i södra Europa.

2.3 Marknadssituationen för bananer

Bananproduktionen 2017 var lägre totalt sett jämfört med referensperioden. Ytterligare 5,6% minskning förväntas i år jämfört med 2017. Frankrike jobbar på att återhämta sig från stormar. Produktionen av bananer i EU uppgår till 10% av utbudet på EU-marknaden. ACP-länder står för 17,3% och länder i latinamerika för 73%. Utbudet ökar vilket stämmer väl överens med att konsumtionen av bananer ökar.

Banankonsumtionen är klart störst i början av året, sommartid äter vi andra frukter och bär. Man ser inga marknadsstörningar på bananmarknaden just nu.

2.4 Årsrapporter ISAMM

Tidigare rapporterade årsrapporten i ca 30 excelblad. Av den anledningen föreslår KOM att detta istället ska hanteras i ISAMM. En fördel är att materialet kan kopieras till excel och sen kan den slutliga versionen hämtas in till ISAMM vilket underlättar sammanställningen för KOM. Det finns en del tekniska problem ännu. Testversion är planerad till juni. Rapporteringen genom ISAMM kommer att börja användas för 2018

års rapportering som ska skickas in den 15 november 2019. Skicka in era kommentarer i den mån det finns sådana.

Ett land kommenterade om att det inte är så enkelt att omforma exceldokumentet till ISAMM. Viktigt att se till att tekniken fungerar när detta ska tas i bruk. KOM svarade att när det gäller de tekniska delarna bör dessa kommentarer skickas in skriftligen bilateralt.

2.5 Lägesrapport kommunikering om livsmedelsdonationer

MS hade ombetts att före den 31 april skicka in en beskrivning om hur man jobbar med livsmedelsdonationer inom ramen för CMO. Få svar har kommit in och KOM uppmanade MS att skicka informationen så snart som möjligt.

2.6 Gemensamma fonder

KOM har tagit fram en tolkningsnot avseende gemensamma fonder som skickades ut via Cirkabc kort innan mötet. Noterna har ännu inte kontrollerats av KOM:s jurister. KOM höll en kort genomgång av innehållet. Det gavs inte utrymme för diskussion under mötet på grund av tidsbrist men KOM bad MS skicka in skriftliga kommentarer.

Gemensamma fonder ska användas i samband med kriser med koppling till negativa marknadsförhållanden. KOM har i definitionen bland annat tagit intryck av den italienska definitionen av marknadsförhållanden. Tidigare har KOM sagt att tröskeln för att utbetalning ur fonden ska få ske ska vara förluster på ungefär 30%. Detta har i förslaget ändrats till 20% men anledning av att man då bättre kan upprätthålla åtaganden mot WTO. Definitionen av inkomst är i förslaget kopplat till värdet av marknadsförd produktion (VMP) och värdet kopplas direkt till PO, inte till en enskild odlare. KOM har även satt en övre begränsning om att maximalt 70% av inkomstförlusten får ersättas genom fonderna. Detta för att undvika överkompensation. Förslaget innehåller fem punkter som redogör för i vilka situationer utbetalning av stöd kan vara aktuellt. Utöver vad som framgår tydligt i de juridiska texterna om stöd till administrativa kostnader för att sätta upp fonder och ersättning efter utbetalning ur fonden i samband med en kris har man föreslagit ytterligare tre punkter. En av dessa avser att ränta på lån för utbetalningar genom fonden i samband med kriser ska vara stödberättigande med motivationen att ränta redan är inkluderat som stödberättigande kostnad i CMO. Utöver det vill KOM att årliga inbetalningar till fonden ska vara stödberättigande såväl som det kapital som initialt betalas in till fonden i samband med att den skapas.

I förslaget diskuteras även hur de nationella myndigheterna ska accreditera fonder. KOM vill veta hur MS ser på de reglerna. KOM konstaterade att det kommer att behövas tydliga och transparenta regler gällande hur fonder får användas. MS kommer att ges stor flexibilitet vid utformningen av regler för detta nationellt. Bland annat kommer MS att kunna definiera hur ofta inbetalningar till fonden ska ske.

Jordbruksverket avser att skicka skriftliga kommentarer till KOM angående innehållet i den föreslagna tolkningsnoten.

Nästa möte

Datum för nästa möte är den 19 juni.